

Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2009/10:133 om höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet. Regeringen föreslår att lagen (2003:113) om elcertifikat ändras och att riksdagen godkänner det nya målet för ökningen av förnybar el, som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Lagändringarna innebär att elcertifikatssystemet förlängs t.o.m. 2035 och att kvotpliktsnivåerna fr.o.m. 2013 anpassas till det nya målet för produktion av förnybar el. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010. I betänkandet behandlas även en motion som har väckts med anledning av propositionen och en motion från allmänna motionstiden.

Utskottet föreslår att riksdagen ska bifalla propositionen och avslå motionsyrkandena. Avvikande uppfattningar redovisas i fyra reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	6
Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet	6
Propositionen	6
Motionen	7
Utskottets ställningstagande	7
Kontrollstation och samarbete med Norge	8
Propositionen	8
Motionen	9
Vissa kompletterande uppgifter	10
Utskottets ställningstagande	10
Kompletterande stöd	10
Motionen	11
Vissa kompletterande uppgifter	11
Utskottets ställningstagande	13
Orörda älvsträckor	13
Motionen	13
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	15
Reservationer	17
1. Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet, punkt 1 (s, v, mp)	17
2. Kontrollstation och samarbete med Norge, punkt 2 (s, v, mp)	18
3. Kompletterande stöd, punkt 3 (s, v, mp)	18
4. Orörda älvsträckor, punkt 4 (v, mp)	19
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	20
Propositionen	20
Följdmotionen	20
Motion från allmänna motionstiden hösten 2009	21
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat och godkänner det nya målet för ökningen av förnybar el. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:133 punkterna 1 och 2 samt avslår motion 2009/10:N12 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Kontrollstation och samarbete med Norge

Riksdagen avslår motion 2009/10:N12 yrkandena 3 och 6.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Kompletterande stöd

Riksdagen avslår motion 2009/10:N12 yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (s, v, mp)

4. Orörda älvsträckor

Riksdagen avslår motion 2009/10:C388.

Reservation 4 (v, mp)

Stockholm den 27 april 2010

På näringsutskottets vägnar

Carl B Hamilton

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl B Hamilton (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp), Cecilie Tenfjord-Toftby (m) och Sylvia Lindgren (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2009/10:133 om höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet
- en motion som väckts med anledning av propositionen
- en motion från den allmänna motionstiden hösten 2009.

Bakgrund

Riksdagen beslutade våren 2002 att godkänna dåvarande regeringens förslag om mål för el producerad med förnybara energikällor. Enligt förslaget skulle ett mål vara att användningen av el från förnybara energikällor skulle öka med 10 terawattimmar (TWh) från 2002 års nivå till 2010 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17). Det huvudsakliga styrmedlet för att nå målet är systemet med elcertifikat. Lagen (2003:113) om elcertifikat trädde i kraft den 1 maj 2003 (prop. 2002/03:40, bet. 2002/03:NU6). Efter förslag i proposition 2005/06:154 beslutade riksdagen våren 2006 att förlänga elcertifikatssystemet till utgången av 2030 och att målet för ny produktion av förnybar el skulle höjas till 17 TWh till 2016 jämfört med 2002 års nivå (bet. 2005/06:NU17).

Den dåvarande socialdemokratiska regeringen bedömde i samma proposition våren 2006 att den långsiktiga utvecklingen av elcertifikatssystemet borde följas upp och utvärderas vid återkommande översyner vart femte år med början 2012. Den tidigare regeringen angav också att förutsättningarna för att ytterligare öka den förnybara elproduktionen efter 2016 skulle övervägas i samband med kontrollstationen 2012.

Den nuvarande regeringen föreslog våren 2009 i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163) att målet för andelen förnybar energi 2020 i Sverige ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen. Bakgrunden till förslaget var att Sveriges bindande mål enligt det s.k. förnybartdirektivet¹ är minst 49 %. Regeringen bedömde i propositionen bl.a. att elcertifikatssystemet skulle vidareutvecklas och att ett nytt mål för ökningen av den förnybara elproduktionen borde sättas upp som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med läget 2002. Arbetet med den översyn av elcertifikatssystemet som tidigare aviserats till 2012 har därför behövt påbörjas något tidigare.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG.

Regeringen gav i juli 2009 Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att bl.a. analysera och lämna förslag till hur en höjning av målet för den förnybara elproduktionen skulle genomföras. I oktober 2009 redovisade Energimyndigheten sina förslag, vilka därefter har remissbehandlats.

Energimyndigheten fick i juli 2009 även i uppdrag av regeringen att analysera vilka effekter en ambitionshöjning i elcertifikatssystemet skulle kunna få för de elkunder som omfattas av systemet fram till 2020 och därefter. Uppdraget redovisades i januari 2010 i rapporten *Konsekvenser för elkunden av en höjd ambitionsnivå i elcertifikatssystemet – Delredovisning 2*.

Utskottets överväganden

Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen om elcertifikat. Vidare godkänner riksdagen det nya målet för ökningen av förnybar el, som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Därutöver avslår riksdagen två motionsyrkanden som gäller dels nya kvoter i elcertifikatssystemet baserade på ett mål om minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030, dels en kvotshöjning i närtid 2013–2015.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Propositionen

Regeringen föreslår att elcertifikatssystemet förlängs till utgången av 2035. Därmed kan anläggningar som byggs fram t.o.m. 2020 tilldelas elcertifikat i 15 år.

Vidare föreslås att riksdagen godkänner det nya målet för produktionen av förnybar el, som betyder en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå¹. Enligt regeringen är den nya målnivån i elcertifikatssystemet väl avvägd för att nå såväl Sveriges bindande mål enligt förnybartdirektivet om 49 % som det nationella målet om 50 %.

Enligt förslaget ska kvotpliktsnivåerna anpassas till det nya målet för produktion av förnybar el. Kvotplikten ska beräknas enligt justerade kvoter 2013–2030 och nya kvoter 2031–2035.

I Energimyndighetens tidigare nämnda uppdrag ingick det att överväga en justering av kvoterna redan för 2011 och 2012. Anledningen till det är att den faktiska elanvändningen har varit lägre än den prognos över elanvändningen som låg till grund för nuvarande kvoter, vilket har medfört att överskottet på elcertifikat har blivit större än vad som beräknats. Med hänsyn till främst marknadsaktörernas tilltro till elcertifikatssystemet har Energimyndigheten bedömt att en ändring av kvoten bör göras först fr.o.m. 2013. Regeringen instämmer i den bedömningen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Den tidigare nämnda rapporten Konsekvenser för elkunden av en höjd ambitionsnivå i elcertifikatssystemet – Delredovisning 2 innehåller, förutom Energimyndighetens bedömning av konsekvenser för elkunder med anledning av ambitionshöjningen i elcertifikatssystemet, även myndighe-

¹ Enligt Energimyndighetens publikation Energiläget 2009, s. 40, var elproduktionen från förnybara energikällor 6,5 TWh 2002.

tens bedömning av om en fast kvotpliktsavgift bör införas och om det behövs ett skydd för låga elcertifikatspriser. Regeringen gav i juli 2009 Energimyndigheten i uppdrag att undersöka olika metoder för att hålla nere kostnaderna för konsumenterna som ett deluppdrag i att analysera konsekvenserna av ambitionshöjningen i elcertifikatssystemet. I uppdraget ingick bl.a. att överväga att på sikt fördela kostnaderna på ett större antal elkunder, med beaktande av svensk industris konkurrenskraft. Uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2010.

Regeringen gör i propositionen bedömningen att den i dagsläget inte har ett tillräckligt beslutsunderlag när det gäller frågan om hur lämpliga åtgärder ska utformas för att hålla konsumenternas kostnader för elcertifikaten på en rimlig nivå. För att få ett större beslutsunderlag avser regeringen att utvidga Energimyndighetens uppdrag att undersöka olika metoder att hålla nere kostnaderna för konsumenterna. Det utvidgade uppdraget innebär att Energimyndigheten ska samråda med Konjunkturinstitutet i bedömningarna av den framtida kostnadsutvecklingen och utformningen av insatser för att motverka risken för kraftigt höjda kostnader för konsumenterna. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2010.

Motionen

I flerpartimotionen 2009/10:N12 (mp, s, v) förordas att riksdagen ger regeringen till känna som sin uppfattning att regeringen snarast ska återkomma med ett förslag till nya kvoter i elcertifikatssystemet baserat på ett mål om minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030, i båda fallen jämfört med 2002 års nivå. Motionärerna anför att det är viktigt att elcertifikatssystemet är rätt dimensionerat. De gör bedömningen att det finns en betydligt större investeringsvilja i framför allt vindkraft än vad som möjliggörs av de kvoter för elcertifikaten som följer av regeringens mål för elcertifikatssystemet.

Enligt motionärerna finns det med regeringens förslag på storleken på kvoterna en stor risk att det ackumulerade överskottet av elcertifikat kommer att ligga kvar på en alltför hög nivå. Det finns då en risk att förnybar elproduktion som i dag har tillstånd eller är under planering inte kan genomföras för att investerarna bedömer att elcertifikaten kommer att bli svåra att sälja till rimliga priser. Det är därför viktigt att en kvothöjning i närtid 2013–2015 utreds för att ta till vara det stora intresse som finns för investeringar i förnybar elproduktion, anför motionärerna och begär ett tillkännagivande i enlighet med vad de anför.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att försöka uppnå en klimatneutral energiproduktion. Elcertifikatssystemet är ett effektivt och betydelsefullt styrmiddel för att öka den förnybara elproduktionen. Den nya målnivån i elcertifikatssystemet på 25 TWh till 2020 är väl avvägd för att nå såväl

förnybartdirektivets mål som det nationella målet för andelen förnybar energi. Målnivån innebär en kraftfull ambitionsökning jämfört med det tidigare målet till 2016. Kvotpliksnivåerna har anpassats till det nya målet för produktionen av förnybar el. Mot den bakgrunden ser utskottet inga skäl att, som föreslås i motion 2009/10:N12 (mp, s, v), förorda andra mål- eller kvotpliksnivåer i elcertifikatssystemet än dem regeringen föreslår i propositionen.

Även förslaget om att elcertifikatssystemet ska förlängas till utgången av 2035 välkomnas av utskottet.

Utskottet ser positivt på att regeringen har för avsikt att utvidga Energimyndighetens uppdrag för att den ska få ett utvecklat beslutsunderlag om lämpliga åtgärder för att hålla kostnaderna för konsumenterna nere, vilket är angeläget.

Utskottet tillstyrker sålunda regeringens förslag till ändring i lagen om elcertifikat och anser att riksdagen ska godkänna det nya målet för produktionen av förnybar el som regeringen föreslår. Riksdagen bör avslå motion 2009/10:N12 (mp, s, v) i berörda delar.

Kontrollstation och samarbete med Norge

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller tidpunkten för nästa översyn av elcertifikatssystemet och en gemensam elcertifikatsmarknad med Norge.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Propositionen

Inledning

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömning i propositionen av dels tidpunkten för nästa översyn av elcertifikatssystemet, dels en gemensam elcertifikatsmarknad med Norge samt två motionsyrkanden som gäller dessa frågor.

Kontrollstation

I propositionen framhåller regeringen att den även i framtiden strävar efter ett stabilt och förutsägbart elcertifikatssystem med regelbundna översyner vid tidpunkter som marknaden känner till. Även om det nu har funnits behov av att påbörja arbetet inför kontrollstationen 2012 något tidigare än beräknat, saknas det enligt regeringen skäl att ändra på tidsintervallet för översyner av systemet. Dessa kommer även i fortsättningen att ske med fem års mellanrum, räknat från 2010.

Som svar på påpekanden från vissa remissinstanser om längden på tidsintervallet mellan kontrollstationerna hänvisar regeringen till den tidigare regeringens bedömning i proposition 2005/06:154, där det angavs att en översyn vartannat år innebar ett alltför kort intervall med tanke på systemets krav på stabilitet, långsiktighet och förutsägbarhet.

Samarbete med Norge

Regeringen redovisar i propositionen uppfattningen att elcertifikatssystemet bör utvecklas för att omfatta fler länder och att inriktningen bör vara att en gemensam marknad med Norge etableras med början den 1 januari 2012.

Regeringen hänvisar till den tidigare regeringens bedömning i proposition 2005/06:154 om att den svenska elcertifikatsmarknaden på sikt bör utvecklas till en internationell marknad. Bedömningen grundades på att en internationell handel bidrar till en bättre fungerande marknad med högre likviditet och ökad omsättning. Därigenom skapas högre effektivitet och en ökad press på produktionskostnaderna för den förnybara elproduktionen. Utfasningen av anläggningar 2012 och 2014 kommer enligt regeringen att göra behovet av ökad likviditet på marknaden större. Det finns nu ett EU-direktiv som innehåller olika slags mekanismer för att länder ska kunna samarbeta för att uppnå de nationella målen i direktivet.

Frågan om en utvidgad elcertifikatsmarknad kommer att utredas och beredas i särskild ordning, och regeringen avser att återkomma med förslag. I det kommande arbetet är det viktigt att bl.a. analysera direktivets möjligheter och begränsningar när det gäller elcertifikatssystemets utvidgning till att omfatta Norge och eventuellt även ytterligare länder, anser regeringen.

Motionen

Kontrollstation

En kontrollstation i elcertifikatssystemet bör läggas in redan 2013 eftersom det kan visa sig möjligt att höja investeringsnivån i bl.a. vindkraft ytterligare framöver, förespråkar motionärerna i flerpartimotionen 2009/10:N12 (mp, s, v).

Samarbete med Norge

I samma motion framhåller motionärerna att de vill avvakta resultatet av en utredning om en gemensam elcertifikatsmarknad med Norge innan de tar ställning till om en sådan gemensam marknad är lämplig. Motionärerna föreslår ett riksdagsuttalande med denna inriktning.

Vissa kompletterande uppgifter

Energimyndigheten fick i juli 2009 av regeringen i uppdrag att i samråd med Konjunkturinstitutet utreda möjligheterna till en utvidgad marknad för elcertifikat till att omfatta fler länder och att i samband med det arbetet analysera förnybartdirektivets möjligheter och begränsningar i detta avseende. Uppdraget skulle redovisas till regeringen senast den 15 maj 2010.

I september 2009 undertecknade näringsminister Maud Olofsson och Norges olje- och energiminister Terje Riis-Johansen en överenskommelse om principerna för ett fortsatt arbete för en gemensam elcertifikatsmarknad i Sverige och Norge. I överenskommelsen angavs ett antal utgångspunkter för det fortsatta samarbetet, bl.a. att siktet är inställt på en gemensam marknad för elcertifikat från den 1 januari 2012.

Regeringen beslutade mot denna bakgrund att förtydliga och utvidga Energimyndighetens tidigare uppdrag. Energimyndigheten fick i februari 2010 i uppdrag att utreda utformningen och analysera konsekvenserna av en utvidgad elcertifikatsmarknad m.m. Uppdraget ska slutredovisas den 15 september 2010. En delredovisning ska ske den 15 maj 2010.

Utskottets ställningstagande

En översyn och utvärdering av elcertifikatssystemet bör enligt utskottets mening normalt sett ske i samband med kontrollstationer vart femte år. Ett sådant tidsintervall är lämpligt med hänsyn till en avvägning mellan kraven på förutsägbarhet, uppföljning och kontroll. Det är viktigt med ett stabilt och förutsägbart elcertifikatssystem med regelbundna översyner vid tidpunkter som marknadsaktörerna känner till.

Den svenska elcertifikatsmarknaden bör på sikt utvecklas till en internationell marknad. En internationell handel bidrar till en bättre fungerande marknad med högre likviditet och ökad omsättning. Behovet av ökad likviditet på marknaden kommer att öka när anläggningar fasas ut ur systemet 2012 och 2014. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att inriktningen bör vara att en gemensam marknad med Norge etableras med början den 1 januari 2012.

Motion 2009/10:N12 (mp, s, v) avstyrks i berörda delar.

Kompletterande stöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett kompletterande fastprissystem och ett kompletterande långsiktigt stöd till havsbaserad vindkraft.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Motionen

Motionärerna i flerpartimotionen 2009/10:N12 (mp, s, v) önskar ett tillkännagivande om att någon form av kompletterande fastprissystem ska prövas för förnybar elproduktion. Syftet med förslaget är att ny energiteknik som ännu inte är kommersiell ska få möjlighet att utvecklas.

Vidare anser motionärerna att ett långsiktigt stöd till havsbaserad vindkraft behöver utredas. Stödet ska vara ett komplement till elcertifikaten.

Vissa kompletterande uppgifter

Fastprissystem

I anslutning till att nuvarande elcertifikatssystem infördes diskuterades olika modeller för att öka produktionen av förnybar el. Den dåvarande regeringen sade följande om ett fastprissystem (prop. 2002/03:40 s. 37).

Ett fastprissystem innebär att staten bestämmer ett fast pris på förnybar el. Därutöver krävs att någon kategori av marknadsaktörer åläggs att köpa den på detta sätt producerade kraften. I det senare avseendet skiljer sig fastprissystemet således inte från det nu föreslagna systemet. Nackdelen med ett fastprissystem är i första hand att det inte skapar ett tydligt incitament till kostnadsminskningar hos producenterna. Därmed riskerar det att hämma teknikutveckling som pressar produktionskostnaderna, och det leder allmänt sett till lägre kostnadseffektivitet och sämre konkurrens. Ett fastprissystem skulle också vara negativt för producenternas möjlighet att nå det långsiktiga målet, att producera el på samma kommersiella villkor som annan elproduktion.

I Nätanslutningsutredningens betänkande Bättre kontakt via nätet – om anslutning av förnybar elproduktion (SOU 2008:13) redovisades olika sätt att stimulera framväxten av förnybar elproduktion i några olika länder. Det framgår bl.a. att stödssystemen i Tyskland, Spanien och Portugal är baserade på s.k. feed-in-tariffer (garantipriser), vilka definieras för olika sorter av förnybar energi. Detta skiljer sig från det svenska elcertifikatssystemet som har ett enda pris för el från alla förnybara energikällor.

Enligt utredningen är det viktigaste med systemen som bygger på feed-in-tariffer att de säkerställer en viss inkomst under en bestämd tidsperiod. Elcertifikatssystemet är i det avseendet ett mer osäkert ekonomiskt stöd, eftersom priset kan variera kraftigt över tiden.

Utskottet har tidigare behandlat motioner med förslag om att införa ett fastprissystem. I februari 2010 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att regeringen skulle återkomma med ett lagförslag om ett system med fast pris på el levererad från små anläggningar för förnybar elproduktion (bet. 2009/10:NU11). I ställningstagandet framhöll utskottet elcertifikatssystemets viktiga roll för tillkomsten av förnybar elproduktion och hänvisade bl.a. till nu aktuellt förslag om vidareutveckling av elcertifikatssystemet och anförde att det, innan bl.a. detta förslag hade presenterats, saknades anledning för riksdagen att uttala sig om ett fastprissystem i linje med vad som anförts i motionen. Motionsyrkandet fick stöd i en reservation (v, mp).

Stöd till havsbaserad vindkraft

Det finns två huvudsakliga stödsystem för vindkraft i Sverige. Dessa är elcertifikatssystemet och vindpilotprojekt.

Vindpilotprojektet ”Teknikutveckling och marknadsintroduktion i samverkan” är ett stödprogram som syftar till att minska kostnaderna för nyetablering av vindkraft och att vara en pådrivande faktor för utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Stödprogrammet pågick i en första etapp under 2003–2007 med ett ramanslag om totalt 350 miljoner kronor. För tidsperioden 2008–2012 har programmet beviljats ytterligare 350 miljoner kronor. Utgångspunkten för stödet är att skapa samverkan mellan staten och näringslivet för att underlätta och minimera kostnaderna för en storskalig vindkraftsutbyggnad. Stöd kan ges till såväl större etableringar på land som till havs. Stöd kan även utgå till insatser för att förvärva bättre kunskaper kring vindkraftens effekter, vilket bl.a. syftar till att underlätta planerings- och tillståndprocesser och påskynda en hållbar utbyggnad av vindkraft.

Energimyndigheten presenterade hösten 2009 en rapport om styrmedel för havsbaserad vindkraft (ER 2009:09). Rapporten innehåller en genomgång och analys av möjliga alternativa styrmedel för främjande av elproduktionen från havsbaserad vindkraft. Analysen omfattar dock inte ett ställningstagande till om huruvida ett sådant stöd är samhällsekonomiskt motiverat eller inte.

I regeringens energipolitiska proposition våren 2009 (prop. 2008/09:163) föreslogs att en nationell planeringsram för vindkraft skulle fastställas till motsvarande en årlig produktionskapacitet på 30 TWh 2020, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs. Vidare framfördes bl.a. att förutsättningarna för utbyggnad av vindkraftsparker till havs bör studeras särskilt, bl.a. vad avser nätanslutningsregler, olika strandstaters konkurrerande stödsystem och förutsättningar för gemensamma projekt enligt förnybartdirektivet. Syftet med planeringsramen är bl.a. att markera behovet att uppmärksamma vindkraften i den fysiska planeringen.

Riksdagen godkände våren 2009 regeringens förslag till planeringsram (bet. 2008/09:NU25). Utskottet avstyrkte samtidigt ett antal motioner som rörde krav på långsiktigt stöd till havsbaserad vindkraft. Utskottet hänvisade i sitt ställningstagande bl.a. till regeringens förslag till åtgärder i propositionen och till riksdagens beslut som då nyligen hade fattats om åtgärder för att förenkla planerings- och tillståndprocesser i anslutning till vindkraftsutbyggnad.

Även i samband med behandlingen hösten 2009 av regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2009/10:1), som avsåg utgiftsområde 21 Energi, behandlade utskottet ett motionsyrkande som gällde krav på ett långsiktigt stöd till havsbaserad vindkraft (bet. 2009/10:NU3). Utskottet hänvisade till sitt ställningstagande våren 2009 och avstyrkte motionsyrkandet. Detta yrkande följdes upp i en reservation (s, v, mp).

Utskottets ställningstagande

Utskottet förespråkar i första hand generella ekonomiska styrmedel för att öka produktionen av förnybar el. Elcertifikatssystemet spelar en viktig roll för tillkomsten av förnybar elproduktion, och regeringens förslag innebär en rejäl ambitionshöjning av detta system. Ibland kan det vara motiverat med särskilda riktade åtgärder för att snabba på utvecklingen för enskilda elproduktionstekniker, men enligt utskottets mening saknas det anledning för riksdagen att i nuläget förespråka att någon form av kompletterande fastprissystem för förnybar elproduktion ska prövas.

När det gäller motionsyrkandet om ett kompletterande stöd till havsbase-rad vindkraft, ser utskottet inget skäl att ompröva sina tidigare beslut i denna fråga.

Motion 2009/10:N12 (mp, s, v) avstyrks i berörda delar.

Orörda älvsträckor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att riksdagen ska föreslå ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör agera för att hindra exploatering av orörda älvsträckor.

Jämför reservation 4 (v, mp).

Motionen

I motion 2009/10:C388 (mp) förespråkas att riksdagen ska ge regeringen till känna som sin uppfattning att regeringen snarast bör agera för att hindra fortsatt exploatering av orörda älvsträckor. Enligt motionärerna skulle regeringen t.ex. kunna tydligt deklarerat att export av förnyelsebar energi är positivt så länge det inte sker på bekostnad av den biologiska mångfalden. Regeringen skulle även kunna besluta att avsluta systemet med elcertifikat till den småskaliga vattenkraften. Vidare skulle en upphandling av teknik tillsammans med övriga nordiska länder kunna användas för att snabbare få fram en teknik som klarar av att buffra en viss effekt en viss tid i elnätet, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Elcertifikat för småskalig vattenkraft

Vattenkraft svarar för ungefär hälften av Sveriges elproduktion. Under 2008, som var ett år med något över normal vattentillgång, producerades 69 TWh el från vattenkraft². Samma år var produktionen 2,6 TWh i vattenkraftsanläggningar som godkänts inom elcertifikatssystemet³.

Med småskalig vattenkraft avses anläggningar med en installerad effekt om högst 1 500 kW per produktionsenhet. De vattenkraftsanläggningar som godkänts inom elcertifikatssystemet domineras av småskalig vattenkraft.

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) konstaterade regeringen att vattenkraft är en mycket värdefull tillgång för produktion av förnybar el och att den spelar en central roll i Sveriges elförsörjning och för att nå EU-målet om förnybar energi till 2020. Den har dessutom viktiga egenskaper då den, till skillnad från annan elproduktion, många gånger är både lagrings- och reglerbar. Detta är mycket viktiga egenskaper, inte minst då en allt större mängd el i framtiden bedöms komma från vindkraft. Det är därför viktigt, enligt regeringens mening, att främja en god produktionskapacitet i vattenkraftverken.

Näringsutskottet tog senast i februari 2009 (bet. 2008/09:NU15) ställning till motionsyrkanden om att begränsa möjligheten till elcertifikat vid vattenkraftsproduktion. Ett av yrkandena gällde att småskalig vattenkraft borde uteslutas ur systemet med elcertifikat. Utskottet framhöll i sitt ställningstagande bl.a. att en bibehållen hög produktion av vattenkraft är en viktig del i arbetet med att motverka klimatförändringar och en nödvändig förutsättning för att uppnå de mål för förnybar energi som ställts upp inom EU. Utskottet hänvisade vidare till vad det i tidigare sammanhang gett uttryck för om att de stora möjligheter som finns att effektivisera befintliga vattenkraftverk och bygga ut sådan vattenkraft som ingår i elcertifikatssystemet bör tillvaratas. Utskottet betonade att de fyra utbyggda älvarna och andra i miljöbalken skyddade vattenområden ska bevaras och underströk att all eventuell utbyggnad av vattenkraften måste prövas enligt gällande lagar. Genom miljöprövningar kan de uppställda miljöpolitiska målsättningarna upprätthållas och skyddsvärda vattendrag bevaras, anförde utskottet. När det gäller småskalig vattenkraft erinrade utskottet om att en av elcertifikatssystemets grundprinciper är att olika förnybara energikällor ska konkurrera med varandra så att den mest kostnadseffektiva elproduktionen byggs först, och att riksdagen därför hösten 2006 korrigerade det beslut om att utesluta den småskaliga vattenkraften från systemet med elcertifikat som tidigare hade fattats. Utskottet delade inte den uppfattning som framförts i motionerna om att all vattenkraft ska undantas eller att den småskaliga vattenkraften ska undantas från systemet med elcertifikat. Andra uppfattningar redovisades i två reservationer (v; mp).

² Energiläget 2009, s. 63.

³ Energimyndighetens publikation Elcertifikatssystemet 2009, s. 29.

Teknikupphandling

En teknikupphandling är en anbudsprocess som ska stimulera och skynda på utveckling av ny teknik. Avsikten är att få fram nya produkter, system eller processer som tillgodoser köparnas krav bättre än de produkter som redan finns på marknaden. Energimyndigheten kan ge stöd till teknikupphandling. Verksamheten regleras genom förordning (2003:564) om bidrag till åtgärder för en effektiv och miljöanpassad energiförsörjning. Bidrag till teknikupphandling lämnas med högst 50 % av merkostnaderna jämfört med en traditionell upphandling.

I 2009 års energipolitiska proposition (prop. 2008/09:163) redogjorde regeringen för sin avsikt att inom ramen för ett femårigt energieffektiviseringsprogram satsa på utökade stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiva produkter och tjänster för sektorerna industri, bostäder, service och transporter under åren 2010–2014. I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) föreslog regeringen att 270 miljoner kronor skulle anvisas anslaget Energieffektivisering och att Energimyndighetens förvaltningsanslag skulle tillföras 30 miljoner kronor för att täcka de administrativa kostnaderna för denna verksamhet. I samband med behandlingen av ett motionsyrkande om möjligheten att använda teknikupphandling som styrmiddel för en snabbare minskning av förbrukningen av olja, framhöll utskottet att det energieffektiviseringsprogram som regeringen avsåg att genomföra under perioden 2010–2014 bl.a. omfattar utökat stöd till teknikupphandling och marknadsintroduktion och avstyrkte motionsyrkandet (bet. 2009/10:NU3).

Näringsutskottet tog i mars 2008 ställning till ett motionsyrkande om behovet av att initiera en samordnad upphandling av teknik för tillförsel av långsiktigt hållbar energi (bet. 2007/08:NU10). Utskottet erinrade i sitt ställningstagande om att Energimyndigheten under ett antal år arbetat med teknikupphandling i syfte att underlätta för ny teknik att komma in på marknaden, men såg det inte som riksdagens uppgift att peka ut inom vilka områden teknikupphandling bör ske. En annan uppfattning redovisades i en reservation (mp).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare framhållit bör de möjligheter som finns att effektivisera befintliga vattenkraftverk och att bygga ut sådan vattenkraft som ingår i elcertifikatssystemet tillvaratas. Samtidigt vill utskottet ännu en gång betona att de fyra outbyggda älvarna och andra skyddade vattenområden i miljöbalken ska bevaras samt att all eventuell utbyggnad av vattenkraften naturligtvis ska prövas enligt gällande lagar. Enligt utskottets mening bör den småskaliga vattenkraften inte undantas från systemet med elcertifikat. En av grundprinciperna i elcertifikatssystemet är att olika förnybara energikällor ska konkurrera med varandra så att den mest kostnads-effektiva elproduktionen byggs först.

Energimyndigheten arbetar sedan ett antal år tillbaka med teknikupphandling för att underlätta för ny teknik att komma in på marknaden. Det energieffektiviseringsprogram som gäller för perioden 2010–2014 omfattar bl.a. utökat stöd till teknikupphandling och marknadsintroduktion.

Utskottet anser att det saknas skäl för att föreslå ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör agera för att hindra exploatering av orörda älvsträckor. Utskottet avstyrker därmed motion 2009/10:C388 (mp).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Nytt mål och ändrade kvoter i elcertifikatssystemet, punkt 1 (s, v, mp)

av Tomas Eneroth (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Per Bolund (mp) och Sylvia Lindgren (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat och godkänner det nya målet för ökningen av förnybar el samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:133 punkterna 1 och 2 samt motion 2009/10:N12 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Elcertifikatssystemet har en avgörande betydelse för hur mycket förnybar el som kommer att byggas ut i Sverige eftersom kostnaden för ny förnybar el är högre än dagens genomsnittliga elpris i Sverige. Den faktiska utbyggnaden av förnybar el styrs till stor del av vad som är möjligt att få elcertifikat för. Det är viktigt att elcertifikatssystemet är rätt dimensionerat så att det kan ta till vara det stora intresse som finns att investera i förnybar elproduktion såsom vindkraft och biokraftvärme. Vi bedömer att det finns en betydligt större investeringsvilja i framför allt vindkraft än vad de kvoter för elcertifikaten som följer av regeringens mål för elcertifikatssystemet möjliggör. Den höjda ambitionsnivån i elcertifikatssystemet som regeringen föreslår är ett steg i rätt riktning, men vi vill gå längre. Vi vill att målet för elcertifikatssystemet ska utvidgas till minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och att ett långsiktigt mål om minst 55 TWh ny förnybar el till 2030 sätts. Kvotepliktsnivåerna ska anpassas därefter.

Med regeringens förslag på storleken på kvoterna finns det enligt oss en stor risk att det ackumulerade överskottet av elcertifikat kommer att ligga kvar på en alltför hög nivå. Det finns då en risk att förnybar elproduktion som i dag har tillstånd eller är under planering inte kan genomföras för att investerarna bedömer att elcertifikaten kommer att bli svåra att sälja till

rimliga priser. Vi anser därför att det är viktigt att en kvothöjning i närtid 2013–2015 utreds för att ta till vara det stora intresse som finns för investeringar i förnybar elproduktion.

Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till nya kvoter i elcertifikatssystemet baserat på ett mål om minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030. Vidare bör regeringen utreda en kvothöjning i närtid 2013–2015. I avvaktan på detta tillstyrker vi regeringens förslag i propositionen. Motion 2009/10:N12 (mp, s, v) tillstyrks i berörda delar.

2. Kontrollstation och samarbete med Norge, punkt 2 (s, v, mp)

av Tomas Eneroth (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Per Bolund (mp) och Sylvia Lindgren (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N12 yrkandena 3 och 6.

Ställningstagande

Det kan visa sig möjligt att höja investeringsnivån i bl.a. vindkraft ytterligare framöver. Vi anser därför att en kontrollstation i elcertifikatssystemet bör läggas in redan 2013.

Regeringen avser att utreda frågan om en utvidgad elcertifikatsmarknad i särskild ordning. Vi vill avvakta resultatet av en sådan utredning innan vi kan ta ställning till om en gemensam elcertifikatsmarknad med Norge är en lämplig åtgärd.

Med det anförda tillstyrks motion 2009/10:N12 (mp, s, v) i berörda delar.

3. Kompletterande stöd, punkt 3 (s, v, mp)

av Tomas Eneroth (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Per Bolund (mp) och Sylvia Lindgren (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N12 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Ett problem med nuvarande elcertifikatssystem är att ny energiteknik som ännu inte är kommersiell inte får någon möjlighet att utvecklas. Det kan röra sig om solceller, små vindkraftverk och minikraftvärmeverk. För dessa tekniker behövs kompletterande styrmedel. Fastprissystem har visat sig stimulera småskaliga investeringar i förnybar energi i exempelvis Tyskland. Vi anser att någon form av kompletterande fastprissystem ska prövas för förnybar elproduktion.

Den havsbaserade vindkraften är än så länge dyrare än den landbaserade. Det behövs ett särskilt stöd som kompletterar elcertifikaten till den havsbaserade vindkraften. Vi vill därför att ett långsiktigt stöd till havsbase-rad vindkraft utreds.

Med det anförda tillstyrks motion 2009/10:N12 (mp, s, v) i berörda delar.

4. Orörda älvsträckor, punkt 4 (v, mp)

av Kent Persson (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C388.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna anser vi att regeringen måste vidta åtgärder för att hindra fortsatt exploatering av orörda älvsträckor. Regeringens agerande skulle kunna bestå i att den tydligt deklarerar att export av förnyelsebar energi är positivt så länge det inte sker på bekostnad av den biologiska mångfalden. Regeringen skulle dessutom kunna avsluta systemet med elcertifikat till småskalig vattenkraft och genomföra en upphandling av teknik för att snabbare få fram en teknik som klarar av att buffra en viss effekt en viss tid i elnätet.

Enligt vår mening bör motion 2009/10:C388 (mp) bifallas av riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:133 Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatsystemet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat.
2. Riksdagen godkänner det nya målet för ökningen av förnybar el (avsnitt 4).

Följdmotionen

2009/10:N12 av Per Bolund m.fl. (mp, s, v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag till nya kvoter i certifikatsystemet baserat på ett mål om minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en kvothöjning i närtid 2013–2015 för att därmed ta till vara det stora intresse som finns för investeringar i förnybar elproduktion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en kontrollstation i certifikatsystemet bör läggas in 2013.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett kompletterande fastprissystem för förnybar elproduktion ska prövas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett kompletterande stöd för havsbaserad vindkraft ska utredas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en eventuell gemensam certifikatmarknad med Norge.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:C388 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att stoppa fortsatt exploatering av orörda älvsträckor.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 8, 9 och 10 §§ samt 4 kap. 3 § lagen (2003:113) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

8 §

För produktionsanläggningar som för första gången har tagits i drift efter den 30 april 2003 har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat

1. när femton år har gått från det att tilldelningen började, eller
2. om tilldelningen har börjat år 2016 eller senare, efter utgången av år 2030.

2. om tilldelningen har börjat år 2021 eller senare, efter utgången av år 2035.

9 §

För ökad produktionskapacitet i anläggningar som avses i 1 § tredje stycket och 2 § tredje stycket har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat när femton år har gått från den dag då produktionen av förnybar el ökade. Elcertifikat får inte heller tilldelas efter utgången av år 2030.

För anläggningar som avses i 3 a § har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat när femton år har gått från den dag då anläggningen, enligt tillsynsmyndighetens beslut om godkännande enligt 5 §, är att anse som ny. Elcertifikat får inte heller tilldelas efter utgången av år 2030.

Om en ansökan om godkännande för tilldelning av elcertifikat enligt 1 § tredje stycket, 2 § tredje stycket, eller 3 a § kommer in till tillsynsmyndigheten efter det att anläggningens godkännande för tilldelning har återkallats enligt 6 kap. 6 § 3 a, får elcertifikat endast tilldelas från tillsynsmyndighetens nya beslut om godkännande för tilldelning av elcertifikat.

För ökad produktionskapacitet i anläggningar som avses i 1 § tredje stycket och 2 § tredje stycket har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat när femton år har gått från den dag då produktionen av förnybar el ökade. Elcertifikat får inte heller tilldelas efter utgången av år 2035.

För anläggningar som avses i 3 a § har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat när femton år har gått från den dag då anläggningen, enligt tillsynsmyndighetens beslut om godkännande enligt 5 §, är att anse som ny. Elcertifikat får inte heller tilldelas efter utgången av år 2035.

Om en ansökan om godkännande för tilldelning av elcertifikat enligt 1 § tredje stycket, 2 § tredje stycket eller 3 a § kommer in till tillsynsmyndigheten efter det att anläggningens godkännande för tilldelning har återkallats enligt 6 kap. 6 § 3 a, får elcertifikat endast tilldelas från tillsynsmyndighetens nya beslut om godkännande för tilldelning av elcertifikat.

10 §

Har en certifikatberättigad producent varit förhindrad att tilldelas elcertifikat får tillsynsmyndigheten, om det finns synnerliga skäl, efter ansökan av producenten medge en förlängning av en tilldelningsperiod som följer av 7, 8 eller 9 §. En sådan förlängning ska motsvara den tid producenten har varit förhindrad att tilldelas elcertifikat, dock längst till utgången av år 2030.

Har en certifikatberättigad producent varit förhindrad att tilldelas elcertifikat får tillsynsmyndigheten, om det finns synnerliga skäl, efter ansökan av producenten medge en förlängning av en tilldelningsperiod som följer av 7, 8 eller 9 §. En sådan förlängning ska motsvara den tid producenten har varit förhindrad att tilldelas elcertifikat, dock längst till utgången av år 2035.

4 kap.

3 §

Kvotplikten beräknas enligt vad som framgår av följande tabell.

Kvotplikten beräknas enligt vad som framgår av följande tabell.

Beräkningsår för kvotplikt	Antal elcertifikat per såld eller använd MWh el	Beräkningsår för kvotplikt	Antal elcertifikat per såld eller använd MWh el
2003	0,074	2003	0,074
2004	0,081	2004	0,081
2005	0,104	2005	0,104
2006	0,126	2006	0,126
2007	0,151	2007	0,151
2008	0,163	2008	0,163
2009	0,170	2009	0,170
2010	0,179	2010	0,179
2011	0,179	2011	0,179
2012	0,179	2012	0,179
2013	0,089	2013	0,135
2014	0,094	2014	0,142
2015	0,097	2015	0,143
2016	0,111	2016	0,144
2017	0,111	2017	0,152
2018	0,111	2018	0,168
2019	0,112	2019	0,181
2020	0,112	2020	0,195
2021	0,113	2021	0,190
2022	0,106	2022	0,180
2023	0,094	2023	0,170
2024	0,090	2024	0,161
2025	0,083	2025	0,149
2026	0,075	2026	0,137
2027	0,067	2027	0,124
2028	0,059	2028	0,107

2029	0,050	2029	0,092
2030	0,042	2030	0,076
		2031	0,061
		2032	0,045
		2033	0,028
		2034	0,012
		2035	0,008

Om den beräknade kvotplikten inte omfattar elcertifikat till ett fullt heltal, *skall* antalet avrundas till närmaste heltal. Kvotplikten *skall* dock alltid omfatta minst ett elcertifikat.

Vid beräkningen av en elleverantörs kvotplikt *skall* elleverantörens försäljning av el anses motsvara den mängd el som elleverantören har fakturerat elanvändare under beräkningsåret och som inte omfattas av en elanvändares kvotplikt.

Vid beräkningen av en elanvändares kvotplikt *skall* den del av användningen som består av el som köpts från en elleverantör anses motsvara den mängd el som elanvändaren fakturerats för under beräkningsåret.

Om den beräknade kvotplikten inte omfattar elcertifikat till ett fullt heltal, *ska* antalet avrundas till närmaste heltal. Kvotplikten *ska* dock alltid omfatta minst ett elcertifikat.

Vid beräkningen av en elleverantörs kvotplikt *ska* elleverantörens försäljning av el anses motsvara den mängd el som elleverantören har fakturerat elanvändare under beräkningsåret och som inte omfattas av en elanvändares kvotplikt.

Vid beräkningen av en elanvändares kvotplikt *ska* den del av användningen som består av el som köpts från en elleverantör anses motsvara den mängd el som elanvändaren fakturerats för under beräkningsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.